

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історико-філософське джерелознавство»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	Філософія
Заняття:	
Лекції	3 години на тиждень згідно розкладу
Практичні	2 години на тиждень згідно розкладу
Кількість кредитів	4 ЄКТС (120 годин)
Мова викладання	Українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:
<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4118>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти; лекції та практичні заняття проводяться відповідно до розкладу

Викладач:

Аляєв Геннадій Євгенович
Професор кафедри філософії і педагогіки,
Доктор філософських наук, професор

E-mail: aliaiev.g.ye@nmu.one

Анотація до курсу

Історико-філософське джерелознавство – це спеціальна наукова дисципліна про джерела історико-філософського дослідження, про методологію пошуку філософських джерел та роботи з філософськими текстами, їх використання у науковому дослідженні.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у здобувачів концептуальних знань щодо системи історико-філософських джерел, методології їх пошуку та використання.

Завдання курсу

- сформувати загальні поняття про джерела історії філософії, їх різновиди і форми зберігання;
- опанувати прийоми пошуку необхідних для конкретної наукової роботи історико-філософських джерел, їх відбору, а також співвіднесення с дослідницькою літературою;
- розвинути практичні вміння щодо адекватного використання історико-філософських джерел, правил цитування та уникнення некоректних запозичень.

Результати навчання

Сформовані загальні поняття про джерела історії філософії, їх різновиди і форми зберігання.
Опановані прийоми пошуку необхідних для конкретної наукової роботи історико-філософських джерел, їх відбору, а також співвіднесення с дослідницькою літературою.
Набуті практичні вміння щодо адекватного використання історико-філософських джерел, правил цитування та уникнення некоректних запозичень.

Структура курсу

Лекції
1. Предмет і мета історико-філософського джерелознавства. Джерелознавство та його мета. Відмінності історико-філософського джерелознавства від історичного джерелознавства. Дослідження джерел у науково-філософській роботі. Розрізнення джерелознавства та історіографії у філософському дослідженні.
2. Поняття та система історико-філософських джерел Загальні групи джерел: вербальні, писемні, невербальні, змішані. Друковані та рукописні (архівні) джерела. Види історико-філософських текстів: трактати, діалоги, статті, доповіді, листування, щоденники, робочі матеріали. Основні історичні етапи друкування історико-філософських текстів. Історико-філософська періодика. Історико-філософське значення публіцистичних та художніх творів.
3. Цифровізація історико-філософських джерел Електронне видання та електронний текст. Особливості роботи з електронними джерелами. Основні портали зберігання історико-філософських джерел.
4. Переклад як джерелознавча проблема Оригінал і переклад історико-філософського тексту. Переклад як лінгвістичне і герменевтичне завдання. Проблема неперекладності філософської термінології.
5. Історико-філософський текст: змістовний структурний, контекстуальний, семіотичний аналіз Змістовний (контент-аналіз) та структурний аналіз історико-філософського тексту. Основні завдання контекстуального аналізу. Семіотичний аналіз.
6. Емпірична та аналітична реконструкція на підставі історико-філософських джерел Вивчення історико-філософських джерел як мета і як засіб філософського дослідження. Поєднання емпіричної та аналітичної реконструкції в історико-

філософському дослідженні. Поняття філософської системи або філософського вчення та вибір джерел для їх реконструкції.

7. Використання історико-філософських джерел

Правила цитування. Поняття авторського права. Правила академічної доброчесності щодо уникнення плагіату або некоректних запозичень.

Практичні заняття відповідно до тем прочитаних лекцій

1. Поняття історико-філософського джерела. Розрізнення джерел і дослідницької літератури у філософському дослідженні

2. Класифікація та особливості історико-філософських джерел за періодами історії філософії. Основні друковані колекції історико-філософських джерел.

3. Рукописні джерела. Архівні дослідження історико-філософських джерел.

4. Цифровізація історико-філософських джерел. Основні правила пошуку та роботи з електронними текстами

5. Переклад і неперекладність в історико-філософському джерелознавстві. Стан і проблеми українського історико-філософського перекладу.

6. Основні методи аналізу історико-філософського тексту: контент-аналіз, структурний, контекстуальний, семіотичний аналіз.

7. Використання історико-філософських джерел (цитування, бібліографічні посилання і списки джерел, уникнення некоректних запозичень)

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

Використання MSTeams (<https://teams.microsoft.com/>)

Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення студентів за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Сума балів за навчальні досягнення студента	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з оцінок за виконання письмових практичних завдань, як правило, пов'язаних із тематикою наукового дослідження. Пропонується не менше п'яти завдань.

Підсумкове оцінювання	диференційований залік може проходити у вигляді написання статті за темою наукового дослідження з обґрунтуванням методики пошуку, дослідження та використання історико-філософських джерел
-----------------------	--

6.3. Критерії оцінювання *письмових практичних завдань*:

5 тематичних завдань, кожне оцінюється позитивно в межах від 12 до 20 балів.

18–20 балів – відмінне виконання, наявні ознаки наукової новизни у джерелознавчій роботі

15–17 балів – добре виконання, застосовані основні методики джерелознавчої роботи.

12–14 балів – задовільне виконання, навички джерелознавчої роботи потребують вдосконалення.

Менше 12 балів – незадовільне виконання, необхідне доопрацювання або переробка завдання.

Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365 та відвідування он-лайн занять з тематичних обговоренням на платформі MSTEams (<https://teams.microsoft.com>).

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Історико-філософське джерелознавство» (www.do.nmu.org.ua)

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або виставлені на ДО www.do.nmu.org.ua.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для студентів денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Студентам, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших студентів, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за графіком, погодженим з викладачем.

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Історико-філософське джерелознавство».

Література

1. Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей. Т. 1–4. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2009–2016.
2. Історія філософії. Словник / за заг. ред. В. І. Ярошовця. 2-ге вид., перероб. К.: Знання України, 2012.
3. Калакура Я.С. Історичне джерелознавство : підруч. для студентів ВНЗ / Вид. 2-ге, допов. і перероб. К.: Либідь, 2017. 510 с.
4. Чекаль Л.А. Філософія: навчальний посібник для аспірантів. К.: Компринт, 2017. 418 с
5. Руденко С.В. Сучасні методологічні концепції дослідження історії української філософії. К.: ВПЦ "Київський університет", 2012. 279 с.